Sosiaali- ja terveysministeriö

JTS 2025-2028

Valtiovarainvaliokunta

VNS 2/2024 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—2028

Susanna Grimm-Vikman, Neuvotteleva virkamies
Jussi Lind, Erityisasiantuntija
13.5.2024

Yleistä PL 33

- Pääluokan loppusumma 14,9 mrd. euroa kehyskauden alussa ja 13,9 mrd. euroa lopussa
- Edelliseen kehyspäätökseen muutosta -0,7 mrd. euroa alussa ja -1,3 mrd. euroa lopussa
- Muutos aiheutuu pääosin uusista sopeutustoimista
- Tämän lisäksi muutosta selittävät ennustettu suhdannekehitys sekä hallitusohjelmaan liittyvät uudistukset, joita ei ollut huomioitu hallituksen ensimmäisessä kehyspäätöksessä.

Hallitusohjelmapäätösten huomioiminen

- Toimeentulotuen kokonaisuudistuksen säästöinä huomioitu -35 milj. euroa voimantulovuonna 2026 ja -70 milj. euroa 2027 alkaen
- TE-uudistuksen tarkentuneet vaikutukset sosiaaliturvarahastojen ja työttömyysturvan osalta yhteensä -49,0 milj. euroa siirtona momentille 28.90.30
- **Ensihoidon matkojen järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueille 2026 alkaen (siirto momenteille 28.89.31, 33.01.06, 33.60.40) -131,6 milj. euroa**
- Lisäsäästöt sairaanhoitovakuutuksen valtionosuuteen perhevapaakorvauksen ja korotetun 16 päivän vanhempainpäivärahan alentamisen sijaan -23,5 milj. euroa
- Lääketaksan ja apteekkiveron tarkistaminen -20,0 milj. euroa
- Rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevissa palveluissa huomioitu palvelutarpeen kasvuna 24,0 milj. euroa 2025
- **Porvoon ja Raaseporin ruotsinkielisten palveluiden määräaikaiseen kehittämishankkeeseen (Investointiohjelma) 1 milj. euron vuotuinen määräraha vuosille 2025-2027**

Sosiaalinen oikeudenmukaisuuden paketti

Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden pakettiin liittyen on huomioitu:

- **C-hepatiitin eliminointiohjelma.**
  2025: 3,7 milj. euroa, 2026: 8,0 milj. euroa, 2027: 2,05 milj. euroa
- **Nuorten huumekuolemien ehkäisy**
  2025: 3,5 milj. euroa, 2026: 3,6 milj. euroa, 2027: 3,8 milj. euroa
- **Päihteillä ja väkivallalla oireilevat nuoret**
  2025: 2,5 milj. euroa, 2026: 2,5 milj. euroa, 2027: 2,5 milj. euroa

Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden paketti on määräaikainen alle 18-vuotiaille kohdennettavaa keliakiakorvausta 1 milj. euroa ja ruoka-apua 3 milj. euroa lukuun ottamatta, jotka ovat pysyviä.

Sopeutustoimet, 1 000 euroa

Momentti	Muutos	2025	2026	2027	2028
KV jäsenmaksut ja maksuosuudet	Vapaaehtoisten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien vähentäminen	-200	-200	-200	-200
Perhe-etuudet	Elatustukijärjestelmän uudistaminen siten, että elatustuen tasoa tarkistetaan säännöllisin väliajoin vanhempien tulotietojen perusteella.	-1 000	-3 000	-5 000	-8 000
Asumistuki	Opiskelijoiden asumislisän palauttaminen 1.8.2025 alkaen. Arvioitu nettosäästö 2028 tasossa 57 milj. euroa.	-180 000	-399 000	-399 000	-399 000
KELAn sosiaaliturvarahastojen toimintakulut	Kanavointiratkaisun vaikutus (Kanavointi)	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000
Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja perusturvasta	Aktiiviajan korotusosista luopuminen	-27 000	-27 000	-28 600	-28 600
Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta	Työmarkkinatuen tarveharkinnan kiristäminen. Vanhempien tulot vaikuttavat nykyistä enemmän vanhempiensa kanssa asuvan työmarkkinatuen määrään.	-2 600	-2 600	-2 700	-2 700
Valtionosuudet työllisyysrahastolle	Aikuiskoulutustuen korvaava järjestelmä erityisesti erityisopettajien ja sairaanhoitajien koulutustarpeisiin vastaamiseen.	10 000	10 000	10 000	10 000

Sopeutustoimet, 1 000 euroa

Momentti	Muutos	2025	2026	2027	2028
Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista	Lääkekorvaukset. Kalenterivuotuista alkuomavastuuta korotetaan 50 eurosta 70 euroon ja lisäksi omavastuun määrä sidotaan kansaneläkeindeksiin.	-22 000	-23 000	-24 000	-25 000
	Lääkekorvaukset ja apteekkitalous lisätoimet	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
	Sairauspäivärahajärjestelmän uudistaminen muuttamalla sairauspäivärahan laskentakaavaa.	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
	Kanavointiratkaisun vaikutus	-450 000	-465 000	-480 000	-485 000
	Lääkesäästö	0	0	-10 000	-10 000
Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista	Ulkomaille maksettavien kansaneläkelain mukaisten etuuksien maksamisen lopettaminen	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
	Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikärajan nosto 16 vuodesta 18 vuoteen	-5 500	-31 000	-45 800	-45 800
	Eläkeläisten asumistuki	-12 000	-25 000	-25 000	-25 000
Valtionosuus korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltoon	Hoitotakuu	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100

Sopeutustoimet, 1 000 euroa

Momentti	Muutos	2025	2026	2027	2028
Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan	Tasomuutos. Määrää vähennetään 5-6, säilyttäen kuitenkin ruotsinkielinen osaamiskeskus	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Terveyden edistäminen	STM hankerahoituksen kertasäästö v. 2026	0	-5 000	0	0
Avustukset yhdistyksille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	Säästön aikaistus ja valtionavustusten tason alentaminen yhteensä.	-55 000	-80 000	-30 000	-30 000

Tuottavuusohjelma

Edellisessä kehyksessä päätetyn tuottavuusohjelman osuus STM pääluokkaan oli:
2025: 11,8 milj. euroa
2026: 24,3 milj. euroa
2027: 48,8 milj. euroa

- Uutena päätöksenä tuottavuusohjelman toteutusta aikaistetaan 9,1 milj. eurolla, joka käytännössä tarkoittaa vuoden 2026 säästöjen aikaistamista vuodelle 2025
- Uutena tuottavuussäästönä kohdennettu STM pääluokkaan 8,4 milj. euroa, jonka kohdennus momenteille tehdään TAE 2025 valmistelun yhteydessä
- Vuoden 2027 tasossa tuottavuussäästöt nousevat 56,6 milj. euroa.
- Tämä on noin 8,5 prosenttia vuoden 2024 toimintamenoista

Nuorisopaketti ja TKI vahvistaminen

Nuorisopaketista, johon on kohdistettu yhteensä 5 milj. euron vuotuinen pysyvä rahoitus, kohdistuu STM:n toimialaan seuraavat toimenpiteet 2025 alkaen:

- **Lastensuojelun hybridimallin käynnistäminen 0,5 milj. euroa**
- **Mielenterveyden matalan kynnyksen chat-palvelu 0,5 milj. eroa**
- Ensi- ja turvakotien rahoitukseen tasokorotus 1,0 milj. euroa

TKI vahvistamiseen on kohdennettu yhteensä 93,8 milj. euroa 2025 ja 386,4 milj. euroa kehyskauden lopussa:
Tästä STM:n pääluokan osuus on 5,0 milj. euroa 2025 ja 6,8 milj. euroa kehyskauden lopussa, joka jakaantuu seuraavasti:

- **5,0 milj. euron tasokorotus 2025 alkaen valtion rahoitukseen terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen**
- 150 000 euroa post doc-ohjelmaan 2026 alkaen STUK:lle ja Fimea:lle
- 450 000 euroa post doc-ohjelmaan 2026 alkaen Työterveyslaitokselle
- 1 050 000 euroa post doc-ohjelmaan 2026 alkaen THL:lle.

Hyvinvointialueet PL 28

- **Hyvinvointialueiden määräraha laskee kehyskauden alun 26,2 mrd. eurosta 25,2 mrd. euroon kehyskauden lopussa**
- **Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso nousee 1,8 mrd. euroa kehyskauden alussa ja 0,4 mrd. euroa kehyskauden lopussa.**
- **Erityisesti rahoituslain 10 § mukainen jälkikäteistarkistus ja vuoden 2025 indeksitarkistus korottavat määrärahatasoa runsaalla 2,0 mrd. eurolla.**
- **Seuraavilla dioille on koottu uusien lainsäädäntömuutosten vaikutukset STM:n osalta**

Hyvinvointialueet

Muutos	2025	2026	2027	2028
Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen (Lisätoimet 2024)	-45 000	-45 000	-45 000	-119 000
Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	-130 000	-130 000	-130 000	-130 000
Vammaispalvelulain uudistuksen vaikutusarvion tarkistus (Lisätoimet 2024)	-70 000	-65 000	-60 000	-65 000
Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen henkilöstön saatavuuden helpottamiseksi ja lastensuojelun riittävyyden turvaamiseksi (Lisätoimet 2024)	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Asiakasmaksujen korottaminen (Lisätoimet 2024)	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Ajokorttitarkastusten rajaaminen julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle (Lisätoimet 2024)	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sairaaloiden ja päivystysten sekä erikoissairaanhoidon työnjaon säästöjen pieneneminen (HO 2023)	10 000	48 700	73 700	73 700

Hyvinvointialueet

Muutos	2025	2026	2027	2028
Terapiatakuun voimaantulon siirto alkamaan 1.5.2025 (HO 2023)	-11 600	0	0	0
Sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaaminen (Lisätoimet 2024)	0	-100 000	-100 000	-100 000
Erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman lisärajaaminen (Lisätoimet 2024)	0	-10 000	-30 000	-70 000
Erikoissairaanhoidon työnjaon kehittämisen jatkovalmistelu (HO 2023)	0	-25 000	-25 000	-25 000
Silmäterveyden norminpurku (HO 2023)	0	-1 000	-1 000	-1 000
Tulkkauspalveluihin liittyvä säästö (HO 2023)	0	-3 000	-3 000	-3 000

JTS ja hyvinvointialueet

- Iäkkäiden henkilöstömitoituksen lasku luonee mahdollisuuksia pitää auki suurempaa määrää paikkoja
- Suun terveydenhuollon aikarajan pidentäminen vähentää tarvetta ostopalveluille ja työvoiman vuokraukselle. Perusterveydenhuollon osalta hoitotakuun pidentäminen saattaa muodostaa riskejä ongelmien kumuloitumisen muodossa. Useat hyvinvointialueet ovat ilmoittaneet jatkavansa panostuksia perusterveydenhuollon hoitotakuun toteutumiseen 14 vrk:ssa
- Sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaamisen tuleva sisältö suunniteltava niin, että se mahdollisimman vähän koskisi heikoimmassa asemassa olevia. Tuleva sisältö on valmistelussa
- Lasten ja nuorten terapiatakuun voimaantulon siirtyminen toukokuulle 2025.
- Erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman ja työnjaon kehittämisen jatkovalmistelu ei vaikuta erikoissairaanhoidon toiminnan muutostarpeeseen (henkilöstön riittävyys, väestömuutokset)
- Pienemmät muutokset laskennallisia, joilla kuitenkin voidaan jossain määrin kohdentaa lisätyöpanosta itse asiakastyöhön

Sosiaali- ja
terveysministeriö